

EL FET RELIGIÓS

ÍNDEX

Introducció (*objectius i metodologia del curs*)

Déu en la història de la filosofia (*aclarim el concepte fonamental*)

Fenomenologia de la Religió (*com es manifesta – descripció*)

1/ Estructura del fet religiós (*elements que fan el fet religiós*)

- a) Elements constitutius de l'experiència religiosa (*fora – elements característics*)
 - El sagrat: característiques
 - El misteri: descripció de l'experiència
 - Les hierofanies: definició, manifestacions i classes
- b) Les actituds religioses (*dins - vivències*)

2/ Manifestacions del fet religiós (*com es manifesta el fet religiós*)

- c) Manifestacions culturals (*una cultura religiosa*)
 - El mite: definició, significat i validesa
 - El ritu: definició i funcions
 - Les festes: significat i funció
 - Una ètica: un comportament
 - Una estètica: manifestacions artístiques
 - Unes institucions: organització religiosa, església, grup... (Sociologia)
- d) El llenguatge religiós (*un món de símbols*)
 - Característiques
 - Formes
 - La veritat del llenguatge religiós

3/ Definició de “religió” (*descripció conceptual*)

- Etimologia de la paraula “religió”
- Definicions
- Funcions
- Tipus de religions

Psicologia Religiosa (*com l'home viu el fet religiós*)

- 1/ La resposta religiosa: un sentit a la vida (*significat antropològic de la religió*)
- 2/ Altres respostes a la vida
- 3/ Falses respostes al sentit de la vida

Sociologia de la Religió (*dimensió sociològica de la religió*)

Història de les Religions (*com es manifesta la religió en les diverses cultures i en els temps*)

1/ La religió en el temps (*maneres diverses de manifestar-se*)

- 1) En la prehistòria
- 2) En la història antiga
- 3) Les religions universals
 - Religions místiques
 - Religions profètiques

2/ Les gran religions (*les grans experiències religioses*)

Hinduisme
Budisme
Judaisme
Cristianisme
Islam

El fenomen de les sectes

La increença (*un fenomen actual de masses*)

Estudi del fenomen i manifestacions (*arrels i filosofia*)

Descripció

Formes d'increença

Indiferència
Agnosticisme
Humanisme científic
Humanisme antropològic
Humanisme marxista
Humanisme psicoanalític
Humanisme vitalista
Humanisme existencialista

Formes falses de religiositat

Superstició
Idolatria
Màgia

INTRODUCCIÓ

Aquest curs vol ser una reflexió senzilla, inicial, propera, al fet religiós.

És l'estudi de l'estructura interna del fet religiós comú a totes les religions històriques. Totes les religions tenen quelcom de comú, una estructura comuna, uns elements característics i mecanismes interns del seu funcionament similars. Vol ser aquesta assignatura una filosofia de la religió, interpretació racional de l'experiència religiosa.

Ens posem davant l'objecte d'estudi com a espectadors neutrals.

Diverses perspectives, maneres d'estudiar el fet religiós:

- **Fenomenologia de la Religió:** *descripció de les manifestacions religioses*
- **Història de les Religions** - les grans religions del món: *estudia i interpreta els orígens, l'evolució històrica i les relacions mútues entre les diverses tradicions religioses*
- **Antropologia cultural** – com a component cultural: *estudia i interpreta els aspectes i elements rituals, màgics, simbòlics i culturals de les tradicions religioses*
- **Sociologia de la religió** - element de socialització: *estudia la dimensió comunitària, social i política de la religió*
- **Psicologia de la Religió** – vivència: *aspectes mentals, emocionals i comportamentals de la religió*
- **Ciències del llenguatge:** *un món de símbols i signes*
- ... i les sectes, la increença, l'ateisme i la secularització

Qüestionari inicial

- *Perquè som religioses les persones?*
- *Estaries d'acord amb l'expressió "L'home és religiós per naturalesa"?*
- *Podries fer una definició de "religió"?*
- *Es pot creure sense practicar?*
- *Les persones, en la nostra societat / cultura, són religioses?*
- *Perquè la gent avui no practica la religió?*

El fet religiós, una dimensió de la persona. L'home un ésser...:

- Que raona, pensa... "homo sapiens"
- Estima, polític, es relaciona... "homo politicus"
- Crea, imagina..., fabrica, confecciona... "homo faber"
- Es diverteix, "Homo ludens"
- I... "homo religiosus"...

Una dimensió humana...; dimensió constitutiva de l'home. El "**gen diví**" -com diu en Pere Casaldàliga- que tots portem a dins. Cultivar també el que el president Obama dels EUA deia en recollir el Premi Nobel 2009: aquella "*... llavor de divinitat que encara portem a l'ànima...*".

Una definició podria ser: ***L'esforç de l'home en donar-se una resposta a les preguntes sobre el sentit de la pròpia vida.*** Relació de la persona amb un principi, realitat, meta-empíric, ésser superior, transcendent, misteriós... Dependència de l'home d'un Absolut. El sentit global, totalitzador on integrar la pròpia existència.

Una qüestió vital. El problema de la religió és el problema de l'home. Un problema que no es pot eludir. Sempre present en la vida de les persones i dels pobles, des dels inicis de la humanitat¹: el sentit de la vida.

¹ YOUTUBE, Altamira – Desde siempre, para siempre (6/6).

Imprescindible per a la comprensió de la cultura dels pobles i la convivència pacífica. La comprensió del fet religiós i les religions és exercici de tolerància en una societat plural, multicultural, i en un món globalitzat: comprensió dels altres en les seves diferències, per assegurar la comunicació i la convivència en el marc dels Drets Humans.

Les religions són sistemes culturals, patrimoni comú de la humanitat.

Dos formes del fet religiós:

. Déu resposta a les preguntes que l'home es fa: religions naturals, l'home que cerca Déu, mogut per les preguntes que es fa. Vol ser comprensió de la realitat i l'existència; pregunta sobre la causa i el principi de la vida i l'univers, el fonament de l'existir. Déu com a resposta a les exigències de l'existència; quin sentit té la vida des de la precarietat i la mort... Déu dóna sentit a la vida. L'home seria "religiós" perquè és intel·ligent (vol saber per perquè de les coses, cerca la veritat) i perquè vol viure en plenitud les seves exigències més fonades de la vida: ser feliç, estimar i ser estimat, realitzar les seves aspiracions. Dir que no hi ha resposta és renunciar al pensament i a les aspiracions del cor.

. Déu com a paraula que es revela: interpel·la l'home i l'home respon. Es manifesta en la vida de l'home; caldrà escoltar la realitat i la vida de l'home. Déu creador, salvador, encarnat, dóna els seu esperit...

No haurien de ser oposades les dos formes, sinó complementaries.

Significat antropològic de l'experiència del Misteri:

L'home no sap ben bé del tot qui és, la seva pròpia identitat, fins que no troba la seva veritat última.

Déu és el símbol dels interrogants i inquietuds humanes.

Experiència religiosa: consciència que no està sol.

Consciència de no ser amo del seu destí.

Davant una realitat que el sobrepassa, l'home respon amb una creació simbòlica –mite o logos- que li permet dotar de sentit el món i la vida personal

Llegir textos bíblics / text de Garcia Morente (veure textos complementaris).

Veure audiovisual sobre la fe dels científics...

DÉU EN LA HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA

Déu en la història del pensament: (selecció)

Els primers poetes: La inspiració poètica ens eleva més amunt de la realitat concreta, al món dels déus i aquests al món del Bé (Plató); els poetes serien els primers teòlegs (Aristòtil);

Parmènides: darrera de la realitat canviant, les aparences, el món dels sentits... hi ha el ser, l'u, l'etern, immutable, incorruptible i perfecte, al qual s'hi arriba per la raó;

Anaxàgores: la realitat, el Caos, està ordenada per un Nous, intel·ligència ordenadora, no creadora; principi exterior que posa les lleis que conformen l'univers;

Plató: visió dualista de la realitat: el món dels sentits, el món d'allò que neix i allò que mor, sense consistència; i el món vertader, el món de les idees, el món del Bé; on tot pren consistència, intel·ligible, el món del saber, l'únic real; Mite del Demiürg, ordenador del Caos; Mite del Carro Alat: l'home fet per a un món superior; en el seu llibre del Fedó: confiança en la immortalitat; conèixer és recordar: món anterior, reencarnació (pitagòrics);

Aristòtil: cerca els primers principis i les causes últimes de la realitat; Déu fi últim de la cadena de les causes, Motor Immòbil, Causa Primera que tot ho posa en marxa; Acte Pur, on tot acaba, causa final;

St. Anselm: Per definició Déu és l'esser perfectíssim, té totes les perfeccions, per tant ha de tenir la primera de totes les perfeccions que és l'existència;

St. Tomàs d'Aquino, les cinc vies:

1. del Moviment: si tot és mogut per algun element precedent, la cadena de mòbils ens porta al motor immòbil: Déu;
2. de la Causalitat: tot prové d'una causa precedent, la cadena de causes ens porta a la causa primera o causa incausada: Déu;
3. de la Contingència: les criatures són contingents, el que demana un ésser necessari de qui depèn tot;

4. dels graus de Perfecció: veient els diversos graus de perfecció, cal acceptar que hi un grau màxim de perfecció: Déu;
5. de la Causa final: tot tendeix a la seva perfecció, al seu fi últim de màxima realització: Déu.

Descartes: entre totes les idees innates en hi ha una molt particular: la de l'ésser summament perfecte i infinit, que no pot ser ni adventícia ni factícia;

Hume: pel principi de verificació de Déu no puc dir res; no és cap objecte que puc “mesurar”, empíric;

Kant: un principi - postulat de la raó pràctica; no el puc demostrar, però ha d'existir, que hi hagi una justícia última; la distància entre el ser i l'haver de ser fa necessària l'existència de Déu, sinó quina força tindria l'haver de ser...?

Pascal: creure en Déu és una aposta, un grau molt elevat de probabilitat de la seva existència; no el Déu del filòsofs, el Déu d'Abraham, Isaac i Jacob;

Feuerbach: la religió és la projecció de les aspiracions humanes, una creació humana per projectar fora de si (alienació) les seves qualitats, aspiracions...;

Marx: “la religió és l'opi del poble”, projecció del món que l'economia capitalista l'impedeix tenir;

Freud: il·lusions de desitjos sexuals infantils (complexe d'Edip) no satisfets, falsa sortida; realització d'aspiracions insatisfetes, a la recerca de protecció; consol als conflictes psíquics;

Blondel: l'última ona concèntrica de realització, plenitud; cada vegada l'home s'obre a una nova dimensió fins arribar a Déu...

FENOMENOLOGIA DE LA RELIGIÓ

1/ Estructura del fet religiós (*elements característic del fet religiós*).

a) Elements constitutius de l'experiència religiosa (*components – estructura*).

El sagrat. El sagrat i el profà. Dos móns, dos espais vitals en els que l'home es mou de manera diferent:

- El profà: l'espai de l'home, del seu món, on l'home es mou: casar-se, anar a treballar, al cinema, escriure, el món en el que viu...;
- El sagrat: **tot allò que fa referència a Déu**; diferent de lo profà; tot el que ens remet a la divinitat, **tot allò que ens remet al transcendent**;
- La realitat natural i profana ens suggereix la presència del sagrat, que ens remet al transcendent;
- El sagrat és un clima, una atmosfera, un referent “diferent” que fa present de quelcom de suprem;
- Entre els dos móns hi ha una ruptura de nivell.

Característiques del sagrat:

- o És allò que dóna sentit a tot el profà i n'és l'origen; per això es pot dir que tot és sagrat;
- o No una projecció de la pròpia subjectivitat, sinó quelcom de previ i anterior a la pròpia existència;
- o Que no altera les realitats naturals ni la persona;
- o Suposa una ruptura de nivell: allò primer, originari, fondant i font, absolut...

Poden ser sagrat: espais, temps, persones, edificis, llocs naturals, objectes..., que recorden d'on ve ve la vida (astres, aigua, foc, aire, terra, arbres, animals...).

Definició: Tot allò que fa referència a quelcom com a fonament de tot i que relaciona l'home amb l'Altre (el Misteri, Déu, la divinitat, el transcendent, referent absolut...)

El misteri: Déu.

- De qui no es pot fer una descripció directa / immediata (deixaria de ser incontrolable, transcendent, absolut...).

- Qualitats:
 - o Real, no una invenció de l'home, hi és, s'imposa, que no deu la seva existència a res ni a ningú, només a ell mateix;
 - o Transcendent, completament Altre, diferent de tot allò conegut;
 - o Actiu, de qui depèn tot allò existent;
 - o Dóna sentit últim a tot; origen i meta;
 - o Indemostrable (proves de l'existència de Déu?²²), absoluta independència, allò que és per ell mateix, és innombrable;
 - o Però també present en el més amagat de la pròpia interioritat humana;
 - o Tot respectant la llibertat humana demana una resposta;
 - o Experiència gratuïta: no és manipulable;
 - o Fascinant: atractiu irresistible per la seva bellesa, bondat, perfecció...
- Representacions: formes inanimades o personals, o irrepresentable; però sempre comporta una relació personal, sempre és Algú en relació amb el jo, amb nosaltres.

Definició: l'ésser pur, necessari, primer, que dóna sentit a tot l'existent i n'és l'origen i terme; aquell que no té nom, és pare...

Les hierofanies.

- Manifestacions de la divinitat; mediacions entre Déu i l'home;
- Classificació:
 - o Naturals: cel, astres, terra, forces naturals, llocs, el cosmos en general...
 - o Històriques: fets històrics, moments, temps, ...
 - o Personals: sacerdots, profetes amb les seves funcions i accions...

Definició: conjunt de realitats que fan present en el món el Misteri / Déu.

Déu seria una presència endevinada, velada, interior i exterior a la vegada.

b) **Les actituds religioses** (*dins - vivències*).

Un creient, en la seva experiència religiosa, sentirà...

1. **Reconeixement** d'una Realitat anterior i superior, transcendent a la pròpia realitat, diferent de l'home i el món, lliure que escapa a la voluntat humana, no manipulable...;
2. **Admiració:** la seva experiència és una novetat inesperada, res de semblant, mai conegut del tot, l'home resta bocabadat...;
3. **Temor:** l'home sorprès, davant de qui depèn la vida, amb una dependència absoluta, on s'experimenta la condició de criatura, contingència davant un ésser necessari, experiència de finitud...;
4. **Fascinació:** summe bé, fi últim, dóna sentit, felicitat..., joia, estar bé amb ella, abandó, donació, unió...;
5. **Salvació:** espai de superació de la nostra condició fràgil, moridora, relativa; experiència de salvació última, integral...; experiència de transformació i comunió profunda;
6. **Celebració:** agraïment, festa, celebració...

2. Manifestacions del fet religiós (*com s'expressa l'experiència religiosa*)

a) **Manifestacions culturals** (*la cultura religiosa*)

- o **El mite:** un relat impersonal, antic, destinat a donar resposta als interrogants que l'home es fa sobre el sentit global de la vida; amb un llenguatge fantàstic, poètic, carregat d'imatges i símbols...; per a la comprensió de l'home, de la seva vida i del món...; fan cultura, poble, història, tradicions...; el seu missatge no passa mai.

²² Proves de l'existència de Déu; les cinc vies de sant Tomàs a filosofia.

Ciència	Mite
e) Comprensió per les causes	f) Sentit últim i global
g) Raonament lògic - matemàtic	h) Llenguatge simbòlic i poètic
i) Llenguatge precís sobre cada fenomen concret	j) Sentit obert de les afirmacions amb lectures diverses
k) Manipulació tècnica	l) Visió existencial

- **Els ritus:** els ritus acompanyen la vida de l'home religiós (costums, hàbits, tradicions, menjars, amb els altres del grup, naixement, casar-se, en la mort, creixement...): la Pasqua, el Bateig, circumcisió, la missa, oracions litàniques, rituals d'iniciació, jocs olímpics, ablucions en l'aigua, les oracions dels dies dedicats a Déu: divendres, dissabte, diumenge...

Les accions de Déu-Misteri i la seva presència es reviu en els ritus amb accions, paraules, gestos, cants, danses, vestits, objectes..., que assegurin la "presència" del Misteri;

Funcions dels ritus:

- celebrar l'acció del Misteri: culte de reconeixement i acceptació del seu favor;
- recorda i actualitza el mite i fa la comunitat particip del Misteri;
- remet a la divinitat...;

Definició: **accions repetitives que actualitzen l'acció salvadora de Déu.**

Els conjunt de ritus fan la **litúrgia** de cada celebració.

- **Les festes:** con-natural a la naturalesa humana (homo ludens); element important en les religions; s'espera, es prepara, demana disposició, trenca el ritme ordinari i quotidià; és afirmació de la vida, celebració de la vida; celebració de l'acció de Déu font de la vida: no fugida de la vida; també són un ritus...

Visió utòpica del futur: allò que s'espera al final, amb la festa ja és anticipació; no encara, però ja alegria, fraternitat, tots igual, comunicació...; sentit de la gratuïtat; exemples de festes:

Pasqua: (festa jueva i cristiana) sortida del poble d'Israel de l'Egipte, de l'esclavitud a la llibertat; mort i resurrecció de Jesús.

Āshūrā (musulmans): es festejado entre el noveno y décimo día del Muharram, del [calendario musulmán](#). El Āshūrā es una palabra árabe que significa "diez", siendo una fecha de guardar ayuno opcional. Para los [musulmanes sunitas](#), es motivo de celebración porque fue el día en que el [Arca de Noé](#) consiguió aposentarse, el profeta Ibrahim (Abraham) nació y el Kaaba fue construido. Para los [chiítas](#), es un día de duelo, porque es la fecha en que el nieto de [Mahoma](#), [Husayn ibn Ali](#), fue asesinado en la [batalla de Karbala](#).

Laylat al-Qadr: que en árabe significa "La noche del poder" o "Noche de la autoridad", cae en uno de los últimos diez días del Ramadan (de número impar). Los musulmanes tienen la creencia de que la noche de este día, fue que Dios envió los primeros capítulos del Corán por medio del [arcángel Gabriel](#), al profeta [Mahoma](#) cuando él tenía cuarenta años de edad. Es también el aniversario de la noche en que el Corán fue divulgado por primera vez en su integridad por Mahoma. Ese día es muy importante porque todo lo que pidan los musulmanes se les cumplirá.

- **Un comportament, una ètica:** les conviccions i creences del creient es tradueixen en comportaments i maneres de viure; lo religiós orienta l'actuar; són codi de manaments que regulen l'actuar del creient (moral cristiana, musulmana, jueva...); és viure d'acord amb els valors que professa; camí de perfecció i santedat...; la

vivència del Misteri repercuteix en l'home i la seva conducta; les normes tradueixen els valors; els manaments són manifestació de la voluntat divina.

Exemples:

- Deu manaments (jueus)
 - El manament de l'amor (cristians)
 - Fer caritat (musulmans)
 - Respectar la vida dels éssers vius (hinduisme)
- **Una estètica:** l'art és comunicació interpersonal objectivada i sensible dels sentiments; l'experiència religiosa s'expressa en l'art: arquitectura, escultura, poesia, pintura, música..., que ajuden a expressar el Misteri i la vivència religiosa...; funció de l'art...:
- didàctica, ensenyar, educar,
 - ajudar al culte i l'adoració;
 - és manifestació de fe;
 - és decoració per crear l'ambient diferenciat del món profà;
 - prohibició en algunes religions de representar la divinitat.
- **Unes institucions:** la vivència religiosa del creient té una dimensió social en la que s'expressa la relació amb el Misteri; i és un element de cohesió social.

És una "església", comunitat de germans, on es viuen i es guarden les tradicions religioses, amb la funció de ser un espai d'acollida i vivència religiosa de l'individu.

Hi ha uns dirigents encarregats d'organitzar la comunitat i assegurar l'ortodòxia de la fe.

b) **El llenguatge religiós** (*un món de símbols*)

El llenguatge és expressió i comunicació humana.

Hi ha un llenguatge religiós propi per parlar amb Déu i per parlar de Déu. El llenguatge religiós fa referència a la transcendència; dificultat d'expressió. I la transcendència es "tradueix" – s'expressa- en símbols: ésser suprem, pastor, roca salvadora, salvador, pare i mare, l'altíssim, creador, aigua, llum, font, escut... Un llenguatge propi:

- Característiques:
- Es refereix a realitats on no hi ha una comprovació empírica;
 - És simbòlic: es serveix de realitats tangibles per parlar de coses intangibles, visibles per parlar de lo invisible;
 - L'element tangible del llenguatge és significatiu per allò que representa i vol comunicar, no per ella mateixa;
 - Són símbols, mediacions de la transcendència, del Misteri;
 - Poden ser aquests símbols: elements de la natura, la història i els seus esdeveniments, l'home, el seu cos i la seva vida..., quan són utilitzats com expressions religioses que remetent l'home més enllà d'ell mateix, vers una realitat invisible.
- Formes del llenguatge religiós:
- Invocació, súplica, petició d'auxili, acció de gràcies, exposició...;
 - Llenguatge litúrgic: fórmules ja establertes i oficials que contenen les veritats de la fe;
 - El llenguatge teològic: l'experiència de Déu expressada pel pensament estructurat;

- Veritat del llenguatge religiós:
 - Significatiu perquè dona sentit a la vida;
 - El llenguatge religiós no s'entendrà si...
 - Fa servir paraules i expressions inadequades i anacròniques;
 - Quan no vagi acompanyat de la coherència de vida;
 - Absolutitzar realitats temporals (ídols-màgia) i/o manipular el Misteri;
 - El llenguatge religiós serà sempre inadequat i la seva veritat una esperança vers la qual més o menys ens hi atansa;
 - El llenguatge religiós serà més entenedor...:
 - Quan més estigui vinculat a la cultura i a la realitat de la gent;
 - Hi hagi implicació en qui el pronuncia;
 - Estigui obert a noves formulacions que expressin millor els seus continguts.

Veure power point: símbols religiosos - Egiptian Symbols - Simbologia actual

3. Definició de religió (descripció conceptual)

Etimologia de la paraula “religió”: prové de la paraula llatina *religio*; no hi ha un acord sobre la seva etimologia.

- a. **Rellegir**: per Ciceró prové de *relegere*, que vol dir re-llegir, repassar acuradament les narracions dels déus per orientar la pròpia vida;
- b. **Relligar**: per Lactanci ve del verb *religare* que vol dir vincular la vida a Déu;
- c. **Reescollir**: per sant Agustí ve de *reeligere* que vol dir escollir de nou, novament, després de la separació del pecat.

Per sant Tomàs totes aquestes paraules manifesten una **relació**.

Definicions de religió:

- Una creença en éssers espirituals (Taylor);
- Un sistema unificat de creences i pràctiques relatives a coses sagrades (Durkheim);
- Un conjunt de formes i actes simbòlics que vinculen l'home amb condicions últimes de la seva existència (Bellah);
- Un conjunt de rituals, racionalitzats per mitjà de mites, que convoca a les forces sobrenaturals a fi d'aconseguir o evitar transformacions en l'estatus de l'home i la natura ((Wallace);
- Una institució que consisteix en la interacció de models culturals amb models que amplien lo cultural als éssers sobrehumans (Spiro);
- Un sistema de símbols amb la finalitat d'establir potents, intenses i duradores actituds i motivacions en l'home mitjançant la formulació de conceptes d'ordre general de l'existència, i l'atribució a aquest conceptes de tal aura de possibilitat que les actituds i motivacions que semblen enterament reals (Geertz);
- El fet humà específic que té el seu origen en el reconeixement per part de la persona d'una realitat suprema, la qual dona sentit últim a la pròpia existència, al conjunt de la realitat i al curs de la història (Martín Velasco).

Funcions: en la societat, en el passat i en l'actualitat, les que li són pròpies i les que no. Totes les religions tenen influència en les persones, la família, la economia, el treball, la cultura, les lleis..., amb infinitat de manifestacions...

- Funció teleològica: sentit, finalitat, orientació..., referents (claus) per interpretar i comprendre la vida i la mort, les relacions personals...;
- Funció medidora: entre el sagrat i la persona, amb llocs, persones, mites, ritus, normes...;
- Funció profètica: promou ideals ètics, valors, consciència crítica, denuncia de situacions de “pecat”, estimula consciències, promou sentiments...;

- Funcions de suplència: atendre necessitats bàsiques: sanitàries, educatives, assistencials...

Ja no ho haurien de ser: (no li són pròpies)

- Funció legitimadora: confirmar, “beneir”, les institucions socials...;
- Funció de control social: per sotmetre els individus, impedir el pluralisme, intolerància...;
- Funció d’identificació: element unificador d’una nació o estat, unitat religiosa --> unitat política, religió d’estat...;
- Funció alienant (marxisme): “opi del poble” enfront de situacions d’injustícia i opressió...;
- Funció repressora (Freud): de pulsions interiors de la psicologia humana.

La religió vol oferir - proposar significat i comprensió a la vida humana, ideals i valors a la persona que aspira a la seva realització, en totes les seves facetes i dimensions, i més enllà de la mort també.

Tipus de religions:

Religions naturals: reconeixement en els fenòmens naturals la presència d’esperits que els animen i influeixen en la vida de les persones (religions africanes animistes...);

Religions positives: es manifesten no a través de fenòmens naturals sinó de conceptes abstractes (Budisme: nirvana...);

Religions primitives: del pobles primitius, del passat com actuals que conserven característiques mil·lenàries (de l’home primitiu...);

Religions complexes: les dels pobles de civilitzacions avançades (del passat com les actuals), creant estructures, grups i estaments socials especialitzats (egipcis...);

Religions animistes: tots els éssers tenen una ànima espiritual, capaç d’influir en la vida de les persones (els pobles més antics);

Religions xamàniques: algunes religions animistes donen un especial protagonisme mitjançant a determinades persones (els xamans);

Religions tradicionals: els seus orígens arriben de temps molt antics, sense revelació divina (Hinduisme);

Religions revelades: es basen en actes de revelació de Déu (Judaisme, Cristianisme, Islam);

Religions particulars: s’identifiquen amb grups ètnics-culturals particulars vinculades a un grup i una terra (Judaisme);

Religions universals: proclamen una fraternitat universal i obertes a tothom (Cristianisme);

Religions teistes: que creuen en un o diversos déus personals, creador del món... (Islam);

Religions no teistes: el món i la realitat són part d’un ordre còsmic etern..., no creats per un déu (Budisme);

Religions ateistes: neguen l’existència d’un Déu, d’una divinitat creadora del món i l’ésser humà (filosofies ateistes);

Religions monoteistes: que creuen en un sol déu (Judaisme);

Religions politeistes: que creuen en molts déus (Hinduisme);

Religions del llibre: la revelació de Déu escrita en unes sagrades Escripures (Judaisme, Cristianisme i Islam).

PSICOLOGIA RELIGIOSA (significat antropològic de l’experiència religiosa)

Com és viscuda l’experiència religiosa per l’individu-creient.

L’home necessita saber que tot allò que fa mereix la pena. L’home necessita donar sentit a la seva vida. I què vol dir “sentit”?

- . Direcció, camí a seguir, saber on anar...;
- . Significat, valor.

En un sentit immediat, concret, de cada una de les accions; i en un sentit global, totalitzador, marc referencial on integrar tota la vida. Existencialment, vivencialment, vital. Sense una resposta al sentit de la vida és impossible viure.

Hi ha diverses respostes:

- a) La vida **no té sentit** (filosofia existencialista): l'home pura llibertat, creador del seu propi projecte, però condicionat pels límits de la seva condició humana i la mort; l'home condemnat a la llibertat; la llibertat mostra encara més el buit d'una existència abocada al no-res; "*l'home és una passió inútil*" (Sartre); mite de Sísif (Camus);
- b) El sentit de la vida és **allò immediat**, satisfer les necessitats immediates; mentalitat post-moderna; mentalitat hedonista (felicitat aquí i ara), paradisos artificials;
- c) El sentit està en el **tenir**; mentalitat consumista; l'home val per allò que té; superficialitat, malgastar, destrucció de l'entorn, l'explotació del món capitaliste i les injustícies que comporta...;
- d) El sentit està en una **vida honrada**: el treball ben fet, vida normal, una família, els amics...; mentalitat del confort, tolerància, individualisme...;
- e) Segons el marxisme és **una societat sense classes**, harmonia amb la natura, els altres homes i dones i amb un mateix; treballar per fer un món millor per a tots;
- f) **La proposta religiosa**: la religió vol ser una resposta als gran interrogants que l'home es planteja. La resposta és la transcendència: que la realització humana troba el seu compliment en Déu. Un sentit global de tota l'existència. Tot respectant l'autonomia del món i la llibertat humana.

Falses experiències religioses:

- a) **El fatalisme**: el transcendent com quelcom imposat a l'home, destinat, obligat; abocat inexorablement; el sentit és un destí del que no es pot lliurar, sense espai per a la llibertat: màgia, superstició...;
- b) **El fanatisme**: on s'absolutitzen les mediacions relatives (doctrines, persones, fets...); es caracteritza per la intolerància i s'imposa per la violència...; no hi ha espai per l'altre diferent...

SOCIOLOGIA

HISTÒRIA DE LES RELIGIONS (*el fet religiós en la història - les grans religions*)

La religió en el temps.

La religió és una part de la història humana. En tots els seus moments trobem manifestacions religioses. El seu origen cal cercar-lo en els orígens de la humanitat. On hi ha indicis de vida humana hi trobem manifestacions religioses.

Prehistòria. En el paleolític.

Les pintures rupestres, les estatuets femenines, les restes funeràries ... posen de manifest la preocupació de l'home primitiu pel més enllà i la presència d'unes accions rituals tendents a establir "*unes relacions eficaces amb la font de tota bondat i beneficència*" (E. O. James).

La vida de l'home primitiu està plena de signes d'activitat religiosa. Signes diferents segons siguin comunitats recol·lectores o caçadores, nòmades o sedentàries. Però en totes apareix una activitat diferent de l'activitat ordinària barrejada amb elements animistes, fetitxistes o màgics, avui denominats activitat religiosa.

La visió religiosa inicial era molt senzilla; poc a poc va anar evolucionant vers formes cada vegada més complexes. Les grans religions universals s'han anat construint a partir de formes a partir de la base comuna de les religions antigues. La religió del paleolític seria un gran tronc comú mític-ritual d'on haurien brotat les grans branques de les religions universals.

Veure Youtube: *Pinturas rupestres – legado del homo sapien.*

En la història antiga.

Totes les grans cultures antigues tenen la seva pròpia forma religiosa, amb trets comuns:

- Caràcter nacional de la vida religiosa, cada poble la seva religió;
- La forma plural de representar lo diví: el **politeisme**.

Les religions universals.

A partir del que se'n diu "*temps eix*" que es situa vers el segle VI aC van apareixent les grans religions universals que ens han arribat fins a nosaltres i comença la filosofia grega.

Fou entorn al segle VI aC quan es va produir un profund canvi cultural i social en el món civilitzat, des de l'Índia fins a la Mediterrània, de Xina a Pèrsia i al Pròxim Orient. En l'espai d'uns dos segles sorgeixen a la Xina, Lao-Tse i Kung-Fu-Tse (Confuci); a la Índia, els llibres *Upanishads* i Buda; a Pèrsia, Zoroastre; a Israel, els grans profetes (Isaïes, Amòs, Osees), i a Grècia, els grans poetes tràgics i els primers filòsofs.

A tot aquest moviment va succeir **dos grans branques**:

- A l'Extrem Orient es formen les **religions místiques**: Hinduisme i Budisme: valor absolut a l'experiència interior d'unió amb l'Absolut, visió cíclica del temps; pròpies dels pobles sedentaris.
- A l'Orient Mitjà apareixen les **religions profètiques**: els profetes a Israel i Zoroastre a Pèrsia; de la religió d'Israel en naixeran les tres grans religions monoteistes: judaisme, cristianisme i Islam: manera molt personal de presentar-se el Misteri, i la relació amb ell com a diàleg, aliança, amor, obediència...; un sol Déu que es revela; visió oberta de la història projectada vers el futur, lineal. Pròpies dels pobles nòmades.

La varietat de les formes religioses posa de manifest la pluralitat de la història humana, segons èpoques, cultures i situacions, però també manifesta una forta unitat que ens permet identificar fenòmens aparentment molt diferents.

HINDUISME

Hindú significa indi, habitant de la vall del riu Indo.

No trobem un fundador concret d'aquesta religió.

Consisteix en viure de manera justa i en harmonia amb el **dharma** (lleï) de totes les coses.

Una religió amb molts déus, que són manifestacions de un sol déu.

Déu: esperit impersonal, absolut, base de totes les coses (panteisme); cal cercar-lo en el fons de totes les coses. Tot és aparença menys ell. Cal anar apagant la consciència de les coses i de la pròpia individualitat (l'**atman**), per dissoldre's en l'Absolut impersonal (el **Brahman**).

Però es manifesta en personificacions diverses: **Siva, Visnú, Krisna...**

Creença en la **reencarnació**: la vida actual ha estat precedida d'altres existències anteriors, i serà seguida d'altres reencarnacions o nous naixements. La vida actual de l'home és el resultat dels actes bons o dolents que ha fet en vides anteriors. La reencarnació pot ser en un animal, una persona, una divinitat, segons la qualitat de l'última vida viscuda. Així, es produeix una transmigració de les ànimes cercant, d'existència en existència, el seu fi últim, la seva llibertat última.

L'alliberament final consisteix en superar la fatalitat de les reencarnacions, de les aparences i aconseguir la unió amb l'Absolut.

El camí vers l'Absolut no es pot fer sol, cal un mestre espiritual, un guia (**gurú**).

El camí de l'alliberament consisteix:

- El camí dels actes: fer bé i generosament tot el que ha de fer;
- El camí del coneixement: descobriment de l'Absolut; camí reservat al **brahmans**, que s'ha de recórrer per la meditació, i amb ella superar les aparences dels béns moridors i cercar allò etern amagat en el fons de les coses; qui aconsegueix alliberar-se dels desigs ja no transmigra més i entra en el Brahman o esperit absolut;
- El camí de la devoció: el camí de l'amor a un déu personal, manifestació de l'Absolut; camí més segur per a la majoria dels hindús en el seu camí d'alliberament;
- El camí del **ioga**: aturar, frenar, tota activitat mental, tota idea i sentiment, fins a la calma total del propi esperit;
- Cadascú ha d'aconseguir que el propi esperit en el propi cos estigui pacificat, immòbil, com una flama d'oli en un lloc sense vent; llavors es pot realitzar la unió del propi Esperit pacificat amb l'Esperit Absolut.

L'organització social en diversos grups socials: **les castes**.

Una casta és un grup més gran que la família, especialitzada en uns oficis, i és l'espai on es casen els individus; són molt importants els deures de la pròpia casta, dels qui depèn la pròpia salvació. Cadascú, dins de la pròpia casta es troba com en una gran família, estimat, respectat, acollit, sense problemes de soledat i desarrelament.

Veure Youtube:

- *Grandes Religiones – el hinduismo (infantil)*
- *hinduismo_a, _b, _c*

Power point: *Pregària de Ghandi*

BUDISME

Avui ningú dubta que el seu fundador va existir; encara que la seva vida està rodejada de llegendes. Més que una biografia de la seva vida tenim un retrat d'allò que un bon budista hauria de ser.

Siddarta Gautama, Buda, va néixer vers el 560 aC, en el límit actual entre Índia i Nepal. El seu pare, Suddhodana, regnava com un rajà d'un petit principat de la regió. La seva mare va morir poc temps després del seu naixement; i va ser educat per la una germana de la seva mare en el luxe i comoditat. El seu pare l'educà en les arts i les ciències, i en els exercicis físics. Es va casar amb la jove Yasodhara i tenia també un harem de formoses ballarines. Se sentia encadenat en mig d'aquell luxe. La vida no l'omplia, per això decidí deixar la seva llar i viure com un vagabund.

Abans de deixar casa seva per sempre, va fer tres viatges en els quals es va trobar amb la realitat de la vida; va veure el sofriment sota tres formes: la d'un fràgil ancià, la d'un invàlid sofrent i la d'una comitiva fúnebre.

En el quart viatge es trobà amb un monjo content pidolant. Descobrí que tots els plaer de la vida són vans. El que ara desitjava era el vertader coneixement. Ho deixà tot. I es dedicà a cercar respostes a les seves inquietuds. I trobà la **II·luminació** en la contemplació.

La seva il·luminació passà per tres etapes:

1. Veure les seves vides precedents;
2. Veure el cicle del naixement, mort i reencarnació;
3. Revelació de **les quatre veritats** sagrades:
 - a. El coneixement del sofriment;
 - b. L'origen del sofriment;
 - c. La supressió del sofriment;
 - d. La manera de d'eliminar-lo.

Arribat a aquest punt decidí predicar els seus coneixements. Predicà el seu primer discurs a Benarés.

La doctrina budista.

Buda perfila la seva doctrina (més que religió) en un ambient en que la religió està reservada als brahmans (hinduisme); vol ser un moviment reformador enfront d'aquella situació.

El pensament brahmànic de l'hinduisme s'organitza al voltant de dos idees fonamentals: la identificació de l'ànima individual amb l'ànima universal i la transmigració o reencarnació de les ànimes.

El budisme se centra totalment en el problema de la reencarnació; Buda pensa que l'únic que interessa de veritat és trobar el camí per alliberar-se de la reencarnació, la recerca d'una sola cosa: el camí concret de salvació. Només l'interessa escapar del cicle constant de renaixement i mort. La vida és un mal del que s'ha de fugir; alliberar-se de la condició humana. El budisme vol ensenyar el camí vers l'apagament dels nostres desitjos.

La doctrina de Buda es centra en **quatre veritats**, que va exposar en el discurs de Benarés. L'home pateix, com alliberar-se d'aquest sofriment? Quines actituds vitals enfront el sofriment?

1. Primera veritat.

Tot el budisme es troba contingut en aquesta intuïció senzilla: **la universalitat del dolor**. Aquest sofriment té el seu origen en la fugacitat de la realitat de l'existència. En ella no hi ha res que subsisteixi.

“Heus ací, oh monjos, la veritat santa del dolor: el naixement és dolor, la malaltia és dolor, l'ancianitat és dolor, la mort és dolor. La convivència amb els qui s'estima és dolor. La separació d'allò que s'estima és dolor. La manca d'allò que un desitja és dolor. En resum, les cinc parts de l'existència és dolor”.

2. Segona veritat.

“Heus ací, oh monjos, la veritat sobre l'origen del dolor: és la set que porta a la recerca del plaer, la recerca ací i allà de la seva satisfacció: és la set del goig, la set de l'existència...”.

Aquesta set ens tortura en quan què és inextingible. Per això, la pau espiritual no es aconseguirà cercant allò que un vol, sinó **apagant dels desitjos**.

3. Tercera veritat.

“Heus ací, oh monjos, la veritat sobre la supressió del dolor: aquesta set només s'extingeix per la supressió del desig, desterrant-lo totalment del nostre esperit, renunciant a ell, no donant-li estada en nosaltres”.

Suprimir els desitjos, és el **Nirvana**. *“És com un gran foc sense combustible que es mor”.* Aquest apagament (o nirvana) és la meta de salvació.

4. Quarta veritat.

“Heus ací, oh monjos, la veritat santa del camí que porta a la supressió” “Heus ací, oh monjos, la veritat santa del dolor: aquest camí sagrat té vuit branques...”.

Vuit etapes.

Les cinc primeres estan relacionades amb la vida moral:

- Recta **opinió** o visió de les coses (coneixement recte);
- Recta **intenció** (allunyar-se d'odis i enveges);
- Recta **paraula** (no mentir ni parlar inútilment);
- Recta **acció** (evitant esforços inútils i tenir bona conducta);
- Recta **forma de vida** (manifesta en l'observança dels manaments propis de l'estat de vida; guanyar-se la vida sense mal);

La sisena i setena relacionades amb el recte pensar:

- Recta **vigilància** (o esforç mental): controlar la formació de les sensacions i pensaments; fomentar tendències bones);
- Recte **pensar** (no cedir als desigs).

Vuitena fa referència a la meditació:

- Recta **meditació** (atenció o penetració, mitjançant el ioga).

De la doctrina de Buda es van derivar tres corrents, o tres escoles, dites Tres Vehicles (“*yanes*” en sànscrit); com tres naus que porten els seus deixebles pel riu de les reencarnacions i el dolor fins al feliç port del Nirvana:

- Hinayana o petit vehicle;
- Nahayana o gran vehicle;
- Vajrayana o vehicle de diamant.

Es diferencien per la seva doctrina, les seves pràctiques i zones d'influència geogràfica.

Veure Youtube:

- **Historia del Budismo 01 – 02 – 03**
- **Grandes Religiones - el budismo (infantil)**
- **Buda y su iluminación**
- **Temple Budista a Pedreguer**

JUDAISME.

El judaisme és un concepte ampli que inclou religió, terra, nació i cultura..., amb 4.000 anys d'història.

La seva doctrina es recull en la Tanakh o Bíblia Hebrea (que es correspon a l'Antic testament de la Bíblia cristiana) i el Talmud, i es fonamenta en la creença en un sol Déu, la seva aliança amb el poble d'Israel, els deu manaments i la futura arribada del Messies. Aquests són els punts principals de la doctrina jueva:

- **Déu** és únic: el judaisme està basat en un monoteisme estricte, en la creença en un Déu, el creador etern de l'univers i la font de la moralitat. Déu es omnipotent i omniscient. Déu no té cos, i és etern. No ha de ser representat per cap imatge. Ha creat tot el que existeix i que demana adoració exclusiva. Un Déu perfecte, però preocupat per la humanitat, i amb qui vol relacionar-se personalment;
- Déu va escollir al poble jueu per a establir un pacte (**aliança**) únic amb Ell;
- Una exhaustiva llista de lleis de comportament diari per mitjà del qual s'estableix una relació amb Déu, conegudes com les 613 normes – preceptes que havien de ser observades pels fills d'Israel. Així doncs, el *judaisme* proposava una comunió personal i sense intermediaris amb un Déu omnipresent que era assequible en cada activitat de la vida. Es troben a la **Torà** (Llei - els cinc llibres de Moisès) és el text principal del judaisme;

- Les paraules dels **profetes** son veritables;
- Hi haurà un **messies**, una era messiànica. Tot i això el messies no és un ésser diví, sinó un alliberador polític. Messies vol dir "l'ungit", descendent del rei David, que referà la nació d'Israel i restaurarà el regne de David, tot portant la pau al món.

Altres conceptes bàsics:

Abraham és el patriarca (pare) del Judaisme, reconegut pel Cristianisme i un profeta molt important de l'Islam. La història de la seva vida és relatada al llibre de Gènesi i a l'Alcorà. Segons la tradició jueva, naixé l'any 1812 aC. Tot i que la seva dona era estèril, Déu va prometre-li que de la seva descendència faria una gran nació, raó per la qual va canviar el seu nom per "Abraham", que significa *pare de multituds*.

El Judaisme, el Cristianisme i l'Islam reben el nom de "religions abrahàmiques", ja que aquest personatge té un paper molt important en el desenvolupament de les seves creences:

- . En el judaisme, Abraham és considerat el patriarca beneït de Déu, a qui Déu va prometre que del seu fill faria una gran nació, per virtut del pacte entre Déu i Abraham és considerat en el judaisme, com el "primer jueu".
- . En l'islam, segons l'Alcorà, Abraham és un patriarca i pare d'Ismael, el qual és el pare dels àrabs. És considerat un dels profetes més importants enviats per Déu.
- . En el cristianisme, a més de ser l'home per mitjà del qual Déu faria la nació de la qual vindria Jesucrist, és també el model de fe en Déu, i per virtut de la seva fe, el pare dels cristians.

Moisès és el personatge més important. Va ser el protagonista de l'Èxode. **Èxode** vol dir *sortida*, ja que fa referència de l'alliberament del jueus de l'Egipte i els 40 anys que van passar al desert de Sinaí. Intermediari dels 10 Manaments.

Els **Deu Manaments** o el **decàleg** són un conjunt de lleis. El text bíblic dels Deu Manaments (Èxode 20:2-17):

Jo sóc el Senyor Etern, el teu Déu, que t'he fet sortir de la terra d'Egipte, de la casa de servitud. No tindràs altres déus davant meu. No et faràs escultura ni cap imatge del que hi ha dalt del cel, ni del que hi ha a baix a la terra, ni del que hi ha a les aigües de sota de la terra. No et prosternaràs davant seu ni els prestaràs culte, perquè jo, el Senyor Etern, sóc el teu Déu, un Déu gelós, que castigo la iniquitat dels pares en els fills, fins a la tercera i la quarta generació d'aquells qui m'odien; però mantinc la misericòrdia per a mil generacions amb aquells qui m'estimen i guarden els meus manaments. No prendràs en fals el nom del Senyor Etern, el teu Déu; perquè el Senyor no tindrà per innocent el qui pren el seu nom en fals. Tingues present que has de santificar el dia del dissabte. Sis dies treballaràs per a dur a terme tota la teva feina, però el dia setè és de descans, dedicat al Senyor, el teu Déu. No facis cap feina; ni tu, ni el teu fill, ni la teva filla, ni el teu servent, ni la teva criada, ni el teu animal de càrrega, ni el foraster resident als teus dominis. Perquè el Senyor en sis dies va fer el cel i la terra, el mar i tot el que s'hi mou, i va descansar el dia setè. Per això el Senyor va beneir el dissabte i el va consagrar. Honra el pare i la mare, a fi que els teus dies siguin perllongats damunt la terra que el Senyor, el teu Déu, et dona. No mataràs. No cometràs adulteri. No robaràs. No alçaràs fals testimoni contra el teu proïsme. No cobdiciaràs la casa del teu proïsme, ni cobdiciaràs la muller del teu proïsme, ni el seu servent, ni la seva criada, ni el seu bou, ni el seu ase, ni res del que pertany al teu proïsme.

Resumits, els deus manaments són:

- Estimaràs Déu sobre totes les coses i no tindràs déus aliens davant meu.
- No et faràs imatges de res que estigui als cels, ni a la terra, ni al mar, ni les adoraràs.
- No et prendràs el nom de Déu a la lleugera.
- Descansaràs el setè dia, dissabte.
- Honraràs el teu pare i la teva mare.
- No mataràs.

- No cometràs adulteri.
- No robaràs ni furtaràs.
- No donaràs fals testimoni.
- No desitjaràs els béns del proïsme

El **sàbat** és el setè i últim dia de la setmana en què els jueus practiquen el descans segons les lleis de Moisès. És la celebració més important del calendari jueu. El sàbat comença amb la posta de sol del divendres i acaba una estona després de la posta de sol del dissabte (quan tres estrelles són visibles al cel. Es refereix d'una banda a la creació de l'univers per part de Déu, qui va descansar (o, més correctament, finalitzar la seva tasca) en sàbat, i d'altra banda, a l'alliberació dels esclaus israelites d'Egipte.

Una **sinagoga** (que significa "reunió" o "assemblea") és el lloc d'estudi i oració pels jueus. Encara que les oracions es poden realitzar en qualsevol lloc, els jueus han de pregar tres vegades al dia, i el propòsit de la sinagoga és ser un lloc per dita activitat. Els rabins no són essencials; de fet, moltes sinagogues no en tenen. Es pot realitzar un ofici religiós si hi ha un mínim de deu jueus. A les sinagogues no hi ha cap imatge per representar a Déu.

Iom Kippur és la festa del penediment i l'expiació del pecat. Se celebra cada any en el desè dia del mes de Tixri, a finals de setembre. S'observen les mateixes normes que en un sàbat. Addicionalment, no està permès de menjar ni beure absolutament res durant un període de 25 hores, ni tampoc rentar-se o banyar-se, aplicar-se locions o cosmètics, o mantenir relacions sexuals, entre altres activitats.

Diàspora es refereix a la dispersió dels jueus per tot el món. Originalment es va utilitzar per a referir-se a l'exili dels jueus del Regne de Judà el 586 aC a Babilònia, i després per l'exili provocat per la destrucció de Jerusalem pels romans el 135 dC. En aquest sentit la fi de la diàspora està representada per la creació de l'estat d'Israel el 1948.

Veure Youtube:

- **Grandes Religiones - el judaismo**
- **El judaísmo**

CRISTIANISME

El **cristianisme** és una religió monoteïsta basada en la vida i els ensenyaments de Jesús de Natzaret.

Jesús de Natzaret... (recopilació de dades...).

- Naixement i vida a Natzaret
- Vida pública: paràboles i miracles (ensenyaments)
- Mort i resurrecció

La paraula cristianisme prové del grec *χριστιανούς*, *christianóus*, "cristià", la qual prové del nom propi *Χριστός*, *Christós*, traducció de l'hebreu *Messies* que significa "l'Ungit".

Les branques principals del cristianisme són: Catòlics, Protestants, Ortodoxes i Anglicans. Avui en dia, és la religió amb més practicants arreu del món: 2.200 milions de persones, és a dir, un 34% de la població total.

Les següents idees formen part del fonament doctrinal del Cristianisme:

- Déu és creador de cel i terra;
- Els cristians creuen que Déu són tres persones, Déu Pare, Déu Fill (Jesús) i Déu Esperit Sant, doctrina coneguda com la Santíssima Trinitat; però és una religió monoteïsta;
- Els cristians creuen que Jesús és el fill de Déu i el Messies, pels jueus profetitzat en l'Antic Testament;

- Jesús es completament Déu i completament home;
- La verge Maria, la mare de Jesús, va donar a llum el Fill de Déu, per mitjà de la concepció de l'Esperit Sant;
- Jesús és el Messies esperat pels jueus, i hereu al tron de David;
- Per mitjà de la mort i resurrecció de Jesús, els creients són perdonats dels seus pecats i són reconciliats amb Déu; és la màxima expressió de l'amor de Déu;
- Per mitjà de la fe, els creients reben l'Esperit Sant; són temples de l'Esperit Sant;
- Jesús tornarà; encontre final;
- El Papa: cap de l'Església;

Ensenyaments:

- Déu és pare, ja estem salvats i estimats;
- Benaurances: el compromís per l'home, la seva dignitat i els seus drets;
- El manament de l'Amor: a Déu i als altres;
- L'amor als enemics: vèncer el mal amb el bé;
- El perdó: tornar a començar, una altra possibilitat, refer les relacions;
- Paràboles: el Regne de Déu (de pau, amor, justícia, veritat, solidaritat...), el que Déu vol; Déu és Pare i vol que siguem germans;
- L'oració del Parenostre: Déu és Pare, vingui el seu Regne, perdonem, no caiguem en cap mal.

La Bíblia: Antic Testament (46 llibres) i el Nou Testament (27 llibres). Particularment en els Evangelis es troben els ensenyaments de Jesús.

Els Sagraments: signe de l'amor i la salvació de Déu:

- Baptisme: fill de Déu, membre de l'Església;
- Confirmació: do de l'Esperit Sant, Pentecosta;
- Perdó dels pecats: penediment i perdó;
- Eucaristia: record de l'últim sopar de Jesús, el seu cos i la seva sang;
- Unció dels malalts: pregar per la curació dels malalts;
- Ordre sacerdotal : ser sacerdot, capellà;
- Matrimoni: casament de l'home i la dona.

Festes: Nadal (naixement de Jesús), Pasqua (mort i resurrecció de Jesús), festes de la mare de Déu, dels sants...

L'Església: comunitat dels creients estructurats com a jerarquia (bisbes, capellans...), vida religiosa (monjos i monges dels monestirs), laics (tots els batejats, homes i dones), missioners (altres països, llocs a portar l'Evangelí).

Divisió dels cristianisme: catòlics, ortodoxes, protestants, anglicans, tots comparteixen el Baptisme i els continguts de l'Evangelí.

L'Ecumenisme: és el moviment, esforços encaminats a aconseguir la unitat de tots els cristians.

Veure Youtube:

Grandes Religiones - el cristianismo

El cristianismo

Los primeros cristianos 1/2

La expansión del cristianismo

El cristianismo en el mundo

Jesús de Nazaret 1/...

Jesús

ISLAM.

La religió dels àrabs era una vella religió amb santuaris dedicats a divinitats en diversos llocs, amb la creença en un Déu suprem. Els àrabs eren membres de tribus nòmades. Hi havia grups cristians i jueus que coneixien bé el monoteisme. Però naixerà l'islam en les ciutats i entre els habitants dedicats a les activitats comercials. La Meca era una ciutat comercial i tenia el santuari de la Ka'ba, centre de peregrinació.

L'islam neix a la Meca vers el 610 dC.

Mahoma nasqué vers el 570 dC. En el 610 entén que Déu li comunica els seus missatges que ha de transmetre a la gent. Aquests missatges foren recollits en el seu llibre: l'Alcorà. El seguiren un grup de deixebles, es trobaven i pregaven. Però a la Meca va néixer una forta oposició a la seva nova doctrina i al seu missatge. Foren perseguits. En el 622 fugen cap a Medina: aquest esdeveniment, que es diu la *hègira*, fou pròpiament el naixement de l'islam.

Inicialment Mahoma volia que el seus conciutadans fossin fidels a un sol Déu, al Déu d'Abraham; ell era creient de l'únic Déu que va conèixer en les comunitats jueves i cristianes. Volia defensar el monoteisme enfront del politeisme.

Islam vol dir: submissió; el musulmà és aquell que es sotmet a Déu.

Pilars bàsics de l'islam: són cinc que el mateix Mahoma va sintetitzar...

“L'islam consisteix en que tu confessis que no hi ha cap altre Déu que Al·là, i que Mahoma és el seu profeta. I en que tu compleixis la pregària ritual. Que paguis l'almoïna legal. Que dejunis en el mes del Ramadà i que vagis en peregrinació a la casa d'Al·là si ho pots fer”.

La professió de fe: tenir fe.

La pregària ritual: sol o comunitàriament; així aprengui la humilitat i lloï Déu. Cinc vegades al dia girats vers la meca.

L'Almoïna: amb la finalitat de purificar l'home de l'excessiu amor als diners i practicar la caritat.

El dejuni del Ramadà: el novè mes de l'any lunar, de la primera revelació de l'Alcorà: dejuni tot els majors de 14 anys; pràctica agradable a Déu, mitjà de domini dels mals desitjos i solidaritat amb els qui passen fam.

Peregrinatge a la Meca: si es pot, una vegada en la vida, per recordar la revelació de l'Alcorà, la creació d'Adam, l'Aliança de Déu i la història d'Abraham.

El llibre de **l'Alcorà:** el llibre sagrat dels musulmans, revelació perfecta de Déu, reproducció de l'original existent en el cel. Revelat per l'arcàngel sant Gabriel. Molt venerat pels musulmans, que abans de llegir-lo demana una purificació ritual. Hi ha qui el memoritza. Subdividit en 114 capítols.

El conjunt dels creients musulmans rep el nom de **umma**, que vol dir comunitat maternal. Mahoma va establir les següents característiques de ...

- **Única:** que neix de la única fe en un sol Déu, revelada en l'Alcorà;
- **Igualitaria:** tots els creients són iguals;
- **Laica:** és una comunitat de seglars, no té jerarquia ni sacerdoci; el musulmà es comunica amb Déu sense cap ministre intermediari;
- **Teocràtica:** complir la voluntat de Déu escrita en l'Alcorà; no establir una relació personal sinó complir la seva voluntat; Déu no el coneixem, és completament l'altre, transcendent, no conegut per l'home.

La umma és l'únic lloc de salvació; tot els membres tenen el deure d'escampar la fe en Déu.

Hi ha actualment dos grups musulmans, nascuts en el moment de la successió de Mahoma:

- **el sunnita:** són importants les estructures socials de la comunitat per viure la fe; interessats per la vida interior;
- **el xiïta:** reflexiona sobre la condició de dolor i sofriment de la condició humana i cerca respostes esotèriques en la interpretació de l'Alcorà; interessats pel comportament exterior.

Veure Youtube:

- **La religión islámica**
- **Grandes Religiones - el islamismo**
- **El islam**

LES SECTES

LA INCREENÇA

Abans es vivia en un ambient general religiós; tot quedava integrat en un cosmos sagrat. Participació massiva en celebracions rituals, la majoria de la gent pertanyia a una religió. La religió donava el sentit últim a la vida i la convivència.

S'entén per increença a l'ambient amb manca de religiositat, sense cap experiència del Misteri.

Avui és un fenomen massiu. Abans era una excepció el no creient, avui és al revés.

Per primera vegada en la història aquest fenomen és un fenomen de masses. Ja no es cerca el sentit de la vida en el transcendent.

No és només un fet resultant d'una situació social només. És el resultat de pressupostos ideològics de comprensió de la realitat i de l'home. L'anàlisi sociològic de la realitat, la lectura de la història, la visió científica del món, l'estudi psicològic de l'ésser humà... donen una orientació no creient.

El fet religiós resta com un "hobby" individual, personal, privat; ja no és la base cultural d'un poble o d'una raça.

I molta gent diu creure en alguna cosa. Però la seva experiència és molt pobre. Creences personals gens estructurades i coherents, lluny de les grans tradicions religioses i institucions tradicionals.

Formes actuals d'increença.

a) Indiferència

Indiferència al sentit de la vida. A-creients. Sense preguntes ni plantejaments transcendents. Pot ser sense grans plantejaments de fons. Viure el present, el sentit de lo concret segons les necessitats immediates sense preocupacions més profundes. És l'indiferentisme. Viure ja acostumats al marge de la qüestió religiosa.

b) L'agnosticisme

Part teòric, part pràctic. El sagrat és una "hipòtesi" que no és possible verificar. No hi manera racional per constatar la veritat religiosa. No hi ha raons per afirmar ni per negar el Misteri. El creient es fonamenta en opcions, decisions i adhesions que sobrepassen la verificació.

c) Humanisme científic

Per a la ciència Déu és una hipòtesi inútil. La creença en Déu és fruit de la ignorància. Amb l'avanç científic la religió desapareixerà. Des de la ciència no es pot afirmar ni negar l'existència de res meta-empíric. La biologia i l'antropologia ja poden explicar la raó i el fonament de les coses, la vida i de l'home. Exponent d'aquest pensament és A. Comte.

d) Humanisme antropològic

Déu és un projectió de l'home i la religió una expressió del psiquisme humà on expressa les seves esperances i anhels d'infinit vers una realitat externa (Déu), tot experimentant la seva finitud. Es

projecten en un ser imaginari les perfeccions humanes. Autoadoració de l'home. És la postura de L. Feuerbach (1804-1872)

e) Humanisme marxista

Si per a Feuerbach Déu és la projecció del psiquisme humà, per Marx aquesta projecció es deu a una situació social de l'home alienat. La religió és una projecció que deshumanitza i aliena l'home, és opi per al poble.

f) Humanisme psicoanalític

Per a Freud és una il·lusió infantil: en cercar en la primera edat el plaer i topar-se amb la realitat, no queda resolt el conflicte i cerca falses sortides (complex d'Edip), la principal la religió. Seria la religió la repetició col·lectiva d'aquesta etapa inicial no satisfeta. És la memòria de l'inconscient col·lectiu transmès per herència, il·lusions d'antics desitjos sexuals de nen que cerca protecció. La psicoanàlisi substitueix a la religió.

g) Humanisme vitalista

És el nihilisme de Nietzsche: caiguda de tots els valors. Déu ja no és significatiu en la vida, l'hem matat; ara el substitueix el súper-home, amb la seva voluntat de poder en la vida terrena que diu si a la vida.

h) Humanisme existencialista

L'home, ésser existent, que es fa, des de la llibertat. Si Déu existeix, l'home no pot existir. Si Déu existís l'home deixaria de ser lliure. Sartre.

i) Formes religioses d'increença

Superstició: l'utilització i guanyar a favor personal els poders divins. No és relació d'amor i confiança. La persona tancada en les seves pors i interessos immediats.

Idolatria: substituir Déu per altres persones, coses, idees...

Màgia: manipular, controlar la divinitat. Més importants els medis que els continguts. Importància als ritus, paraules, fórmules...